

Društveno-psihološki aspekti i pozadina obrada pjesama - covera

Selaković, Toni

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:747364>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-30**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET**

Toni Selaković

**Društveno-psihološki aspekti i pozadina
obrada pjesama – covera**

(ZAVRŠNI RAD)

Rijeka, 2021.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kulturalne studije

Toni Selaković

Matični broj: 0009081294

Društveno-psihološki aspekti i pozadina obrada pjesama – covera

ZAVRŠNI RAD

Preddiplomski studij kulturologije
Mentor: prof. dr. sc. Benedikt Perak

Rijeka, rujan 2021.

SAŽETAK

U ovom radu bavit ćemo se društvenim i psihološkim aspektima obrada pjesama, odnosno covera. U kratkim crtama ćemo iznijeti najbitnije činjenice vezane uz njihovu povijest i što pak coveri znače danas. Objasnit ćemo kakvi sve coveri postoje, u najjednostavnijem smislu, te kakvi sve cover izvođači postoje - na kakvu publiku ciljaju, odnosno što žele postići i na koji način. Nakon toga, radu ćemo dodati jednu znanstvenu "notu" objašnjenjem toga kako su neki od znanstvenika na nekim od uglednih američkih sveučilišta razgranali pojam covera u nekoliko kategorija. Te kategorije ćemo pobliže objasniti te ćemo za obrade pjesama unutar tih kategorija navesti i primjere. Isto tako, u pogledu tih kategorija, dotaknuti ćemo se i toga kako sviranje covera može imati značajni utjecaj kao vrsta samoobrazovanja. Također, riječ će biti o tome kako obrade raznih pjesama mogu utjecati na ljudsku psihologiju, odnosno na koji su način glazbenici koji covere stvaraju i svi ostali koji te covere slušaju i doživljavaju povezani, zašto ljudima obrade pjesama izazivaju osjećaj nostalgije te kakva ta nostalgija zapravo može biti. Nadalje, dotaknuti ćemo se i problema autorskih prava u pogledu covera te principa rada glazbene industrije kao i društvenih mreža. Potom, s obzirom da sam i sam glazbenik koji vrlo često obrađuje pjesme, odnosno svira covere različitih pjesama, nastojat ću odgovoriti na pitanje zbog čega se glazbenici uopće opredjeljuju za stvaranje i izvedbu covera, izdvojiti pozitivne i negativne strane, ali naći i odgovor na pitanje zbog čega pak nakladnici, odnosno izdavači, žele obrade pjesama – covere. Rad ćemo kraju privesti jednom kratkom anketom o coverima s ciljem saznanja što ljudi misle o obradama pjesama, odnosno samom pojmu covera te jednim dužim intervjuom s trojicom ispitanika - profesionalnim glazbenicima i svojim kolegama, o aspektima i pozadini sviranja covera i učenju iz istih. U zaključku ćemo dati jedan cjelokupni, objektivni dojam na temu kojom smo se bavili i time ju zaključiti.

KLJUČNE RIJEČI: Cover (obrada pjesme), cover izvođač, tribute bend, cover bend, revivalistički bend, mimic cover, reindicijski cover, preobrazbeni cover, referentni cover, identitet, samoobrazovanje, dijeljenje, nostalgija, kreativnost, "kaskadni podsjetnici", autorska prava, industrija, YouTube, mehanička licenca, oglašavanje, profit.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	9
2. OSNOVNO O COVERIMA.....	10
2.1. Kratka povijest covera i današnje <i>cover verzije</i> pjesama.....	10
2.2. Vrste cover izvođača i primjeri.....	11
3. ZNANSTVENA POZADINA COVERA.....	13
3.1. Kategorije obrada pjesama i žanrovska raznolikost.....	13
3.2. "Coveri ilustriraju identitet u pokretu" – obrade pjesama kao vrsta samoobrazovanja.....	15
4. COVERI U POGLEDU LJUDSKE PSIHOLOGIJE.....	16
4.1. Iskustvo dijeljenja, "novo ruho" i nostalgija.....	16
4.2. "Kaskadni podsjetnici".....	17
5. PROBLEMI S COVERIMA – GLAZBENA INDUSTRIJA, YOUTUBE I AUTORSKA PRAVA (MEHANIČKA LICENCA).....	18
6. ZAŠTO SE GLAZBENICI OPREDJELJUJU ZA COVERE?.....	19
6.1. Pozitivni aspekti.....	20
6.2. Negativni aspekt(i).....	21
7. ZAŠTO NAKLADNICI ŽELE OBRADU PJESAMA?.....	22
8. KRATKA ANKETA O COVERIMA (PITANJE: "Što mislite o obradama pjesama, odnosno coverima i zašto mislite da ih brojni izvođači prakticiraju?").....	23
9. INTERVJU S GLAZBENICIMA.....	25
9.1. Zbog čega razni izvođači uopće obrađuju nečije pjesme?.....	25
9.2. Da li je obrađivanje pjesama nekog izvođača dobar način za razvoj vlastite glazbe i, ako da, zbog čega je to tako?.....	26
9.3. Što mislite, kako se izvođači-autori, odnosno kantautori, osjećaju kada različiti pojedinci ili bendovi obrađuju njihove pjesme?.....	28
9.4. Iz kojeg bi razloga neki izvođač dopustio da se napravi cover njegove pjesme, odnosno da se njegova pjesma obradi?.....	30
9.5. Tokom svojih koncerata, trebaju li cover izvođači dobiti posebno dopuštenje koje bi im omogućilo da tuđe pjesme izvode uživo?.....	30

10. ZAKLJUČAK.....	31
11. POPIS LITERATURE I IZVORA.....	33

1. UVOD

Većina ljudi pamti prvi put kad su čuli neku skladbu u njezinoj originalnoj, prvobitnoj verziji. Osobno se sjećam doživljaja kad sam po prvi put čuo Bohemian Rhapsody grupe Queen ili Nirvaninu pjesmu Smells Like Teen Spirit. Ove pjesme kao i mnoge druge bez sumnje su promijenile tijek glazbene povijesti. Oko njih su se stvorile razne kontroverze, ljudi su se u njima našli, dobile su ulaz na neke od najvećih top listi, a izvođači koji su ih stvorili počeli su uživati izuzetan uspjeh. Neke od tih brojnih pjesama i danas se vrte po radio stanicama diljem svijeta. Stoga, nije ništa neobično što postoji golemi broj obrada tih pjesama. Dapače, posve je logično da bendovi koji su se specijalizirali za izvedbu covera popularnih pjesama obrađuju neke od najvećih hitova. Pjesme koje postignu tako veliki uspjeh nemoguće je više provući "ispod radara" te će vječno biti na udaru cover bendova. Ipak, ne moraju sve pjesme koje cover izvođači obrađuju biti hitovi. Njihov se repertoar ponekad sastoji i od nekih manje poznatih pjesama, a možda i cijelog jednog glazbenog razdoblja unutar kojega neke pjesme jesu, a neke i nisu toliki hitovi. No opet, to sve ovisi o tome kakvo glazbeno opredjeljenje ima cover izvođač, odnosno bend.

Kao što je u sažetku rada već obrazloženo, na samom početku, u drugom poglavlju, iznijeti ćemo najbitnije stvari koje se tiču povijesti samih covera. Objasniti ćemo vrste covera, kao i vrste cover izvođača. Potom, u trećem poglavlju, rad ćemo potkrijepiti određenim znanstvenim činjenicama o tome kako je pojam covera, kao takav, podijeljen u nekoliko kategorija koje ćemo detaljno i objasniti te, naravno, navesti i primjere za iste. Ovdje ćemo se dotaknuti i principa samoobrazovanja koje proizlazi iz prakse covera, dok ćemo u četvrtom poglavlju pak objasniti činjenicu da coveri imaju popriličan utjecaj na ljudsku psihologiju te izazivaju osjećaj nostalgije. U sljedećem, petom poglavlju, riječ će biti i o problemu autorskih prava, glazbene industrije te društvenih mreža na terenu obrada pjesama. Kako polako idemo prema kraju rada, u šestom poglavlju, pokušati ću navesti neke od razloga zbog kojih glazbenici izvode covere, kako pozitivne, tako i negativne, kao što ću u sedmom poglavlju u rad uključiti i izdavače/nakladnike te obrazložiti njihovu želju za izdavanjem covera. Naposljetku, jednom kratkom anketom o coverima u osmom te jednim dužim intervjuom s kolegama glazbenicima na ovu temu u devetom poglavlju, zaključiti ćemo rad.

Kako bi stvorili pogodno tlo za objašnjenje cijelog ovog fenomena, od toga kakvi sve

coveri i cover umjetnici postoje te kako coveri pripomažu izgradnji vlastitog identiteta i učenju pa sve do njihove mogućnosti za visoku profitabilnost, za početak ćemo se ukratko dotaknuti njihove povijesti i usporediti ju s današnjim poimanjem istih.

2. OSNOVNO O COVERIMA

2.1. Kratka povijest covera i današnje *cover verzije* pjesama

Obrada pjesme, odnosno obrađena pjesma ili poznatije *cover* jest glazbeno djelo čiji se izvorni temelj nalazi u skladbi nekog drugog, uglavnom poznatog izvođača te općenito označava preuzimanje nekih ili svih dijelova njihove skladbe u svrhu davanja novog ruha toj istoj skladbi.

Pojam *cover* seže još desetljećima unazad kad je cover verzija neke pjesme izvorno označavala suparničku verziju te pjesme snimljenu s ciljem nadmetanja s nedavno objavljenom (originalnom) verzijom. Neki od najranijih primjera obrađenih zapisa uključuju hit pjesme *The Hucklebuck* Paula Williamsa iz 1949. godine te pjesmu *Jambalaya* Hanka Williamsa iz 1952.¹ Oba su izvođača ostvarila zavidan uspjeh te su imali brojne pjesme-uspješnice kroz naredne godine.

U razdoblju prve polovice 20. stoljeća pojam izvorne verzije neke popularne skladbe činio bi se pomalo čudnim i neuobičajenim. Naime, to je bilo tako jer je glazba koja se tada najčešće stvarala radi zabave nerijetko bila prezentirana u formi *live eventa*, odnosno događaja uživo pa čak i ako se reproducirala kod kuće putem kopije notnih zapisa, učenja napamet ili ukoliko je bila "uhvaćena" na gramofonskoj ploči.²

U prethodnim generacijama neki su umjetnici napravili vrlo uspješnu karijeru izvođeci obrade nekada popularnih skladbi pa čak i suvremene obrade trenutnih hitova. Glazbenici sada pak sviraju ono što nazivaju *cover verzijama* pjesama koje obrađuju u znak počasti originalnom izvođaču ili grupi. Naime, korištenje poznatog materijala poput vječnih hitova ili *evergreena*, standardnih skladbi ili nekih davnih, klasičnih skladbi, važno je u pogledu učenja različitih

1 [Cash Box Top Singles 10/11/52 \(archive.org\)](https://www.archive.org/details/CashBoxTopSingles101152) (23.6.2021.)

2 Zeledon, Ivy: *Song Covers: Social Responses To Current Policy*; University Honors, University of California, Riverside, 2017.

glazbenih stilova. Do sredine šezdesetih godina većina albuma, ili dugotrajnih ploča (eng. LP), sadržavala je velik broj evergreena ili standarda koji predstavljaju širi raspon umjetnikovih sposobnosti i stila kao, primjerice, pjesma *Please Please Me* The Beatlesa.³ Umjetnici također mogu izvoditi i svoje interpretacije, odnosno covere hit pjesama omiljenog izvođača⁴ iz jednostavnog užitka sviranja poznate pjesme ili kolekcije pjesama.⁵

2.2. Vrste cover izvođača i primjeri

Danas, tri glavne vrste, nazovimo, glazbenih zabavljača postoje ovisno o cover verzijama pjesama koje se nalaze na njihovom glavnom repertoaru.

Kao prvo, tzv. *tribute* bendovi ili izvođači kao grupe ili pojedinci koji zarađuju za život rekreirajući glazbu određenog umjetnika ili benda.⁶ Grupe poput Björn Again, Led Zepagain, The Fab Four, Australian Pink Floyd Show i Iron Maidens posvećene su sviranju glazbe bendova poput ABBA-e, Led Zeppelina, The Beatlesa, Pink Floyd i Iron Maidena. Neki drugi tribute bendovi uključuju tribute benda The Who, The Rolling Stonesa i mnogih drugih klasičnih rock divova. Mnogi tribute akti ciljaju na umjetnike koji više ne nastupaju, ali zato ostaju popularni što publici omogućava da doživi "sljedeću najbolju stvar" u odnosu na originalni čin.

Također, formiranje tribute akta otprilike je proporcionalno trajnoj popularnosti izvornog čina. Primjerice, stvorili su se deseci tribute bendova The Beatlesa te se cijela jedna subindustrija stvorila oko imitacije Elvise Prestleya. Mnogi tribute bendovi pokušavaju što vjernije dočarati glazbu drugog, originalnog benda, ali neki takvi bendovi ipak unose svojevrni preokret. Primjer toga je Dread Zeppelin koji izvodi *reggae* verzije Led Zeppelin kataloga pjesama, dok Beatallica stvara *heavy metal* fuzije pjesama The Beatlesa i Metallice. No, postoje i situacije u kojima će član tribute benda postići veći uspjeh, pogotovo u pogledu originalnog čina kojemu odaje počast. Jedan od zapaženih primjera je Tim "Ripper" Owens koji se, kao nekad vodeći pjevač British Steel-a, tribute benda Judas Priesta, i sam pridružio Judas Priestu.⁷

Kao drugo, cover bendovi ili cover izvođači su zabavljači koji izvode široku paletu

3 Zeledon, Ivy: *Song Covers: Social Responses To Current Policy*; University Honors, University of California, Riverside, 2017.

4 [VEE, BOBBY - Meets the Crickets/I Remember - Amazon.com Music](#) (23.6.2021.)

5 [Sings the Cole Porter Song Book - Ella Fitzgerald | Songs, Reviews, Credits | AllMusic](#) (23.6.2021.)

6 [PLAYING TRIBUTE - Tony Barrell](#) (26.6.2021.)

7 [Tim 'Ripper' Owens still livin' the rock 'n' roll dream in his Akron hometown after his reign as frontman of Judas Priest - cleveland.com](#) (26.6.2021.)

obrada ugodnih pjesama za publiku koja uživa u poznavanju hit pjesama.⁸ Postoji široka raznolikost cover bendova - neki cover bendovi sviraju materijal iz određenih desetljeća kao, primjerice, cover bend 1980-ih. Druga vrsta cover benda je onaj koji svira pjesme u žanru ili stilu koji se razlikuje od izvornog sastava (npr. *Jazz* verzije prvobitnih *hard rock* pjesama), a neki će bendovi pak svirati razne stilove pjesama, različitih umjetnika, žanrova i desetljeća.

Takvi, najčešći cover bendovi, odnosno oni koji sviraju doslovno "sve i svašta", crpe inspiraciju za pjesme i definiraju svoj repertoar na temelju trenutnih Top 40 najvećih hitova ili pak onih iz prethodnih desetljeća kako bi pružili nostalgичnu zabavu u barovima, na kruzerima i na događajima poput vjenčanja, obiteljskih proslava, raznih korporacijskih zabava i sl.

Dakle, cover bendovi sviraju na više od nekoliko mjesta. Kad je bend tek u svojim počecima te ukoliko je dovoljno dobar, može svirati na nekim privatnim zabavama i zabavama za prikupljanje raznih sredstava te često za malo ili nimalo novca ili pak u zamjenu za povlastice u hrani i barovima, iako mnogi profesionalni glazbenici to odbijaju. S dovoljno iskustva, bend će početi profesionalno svirati u barovima i noćnim klubovima. Neke cover bendove čine profesionalni glazbenici s punim radnim vremenom. Takve bendove obično zastupa određena agencija.

Ipak, kad se cover bendovi sastoje od profesionalnih glazbenika, oni često nemaju fiksnu postavu; umjesto toga, oni se često sastoje od fleksibilne postave glazbenika, odnosno zamjenskih ili tzv. *stand-in* glazbenika tamo gdje je to potrebno.

Iz osobnog iskustva znam, a i objektivno gledano, da glazbenu industriju mnogi glazbenici smatraju relativno teškom industrijom za zaradu pa cover bendovi mogu biti dobar izvor prihoda za profesionalne glazbenike uz neki drugi posao.

Također, nije na odmet spomenuti i činjenicu kako od pojave jeftinijih računala, odnosno mobitela i tableta, neki cover bendovi sad koriste i kompjuterizirani katalog pjesama, tako da pjevač može imati repertoar i tekst pjesme prikazan na zaslonu mobitela ili tableta. Korištenje zaslona kao svojevrstne pomoći u "memoriji" samih tekstova može uvelike povećati broj pjesama koje pjevač, odnosno bend može izvesti, čineći bend još poželjnijim na određenim mjestima.

Kao treće i posljednje, postoje i tzv. revivalistički bendovi ili umjetnici kao izvođači koji su nadahnuti cijelim jednim žanrom glazbe te se posvećuju rekreiranju žanra i predstavljanju tog žanra mlađoj publici koja tu glazbu nije doživjela iz prve ruke.⁹ Za razliku

8 [Cover band](#) (26.6.2021.)

9 [Revivalist artist](#) (26.6.2021.)

od tribute bendova, koji se prvenstveno oslanjaju na publiku koja traži nostalgичno iskustvo, revivalistički bendovi obično traže novu, mladu publiku za koju je glazba "svježā" i nema nostalgичnu vrijednost, dok za razliku od cover bendova, koji su prvenstveno populistički zabavljači koji sviraju obrade popularnih hit pjesama kako bi zadovoljili "apetit" publike u poznatoj glazbi, revivalistički umjetnici obično sebe doživljavaju kao izvođače s glazbenom misijom oživljavanja određenog žanra. Materijal često crpe iz mnogo šireg glazbenog opusa od samo očiglednih hit pjesama jednog doba, a njihova misija ponekad uključuje i skretanje pozornosti publike na zaboravljene ili zanemarene pjesme iz žanra, kao i na poznatije hitove. Primjerice, revivalistički bend Sha Na Na započeo je 1969. godine kao slavljе *doo-wop* glazbe pedesetih godina prošlog stoljeća, žanra glazbe koji u početku i nije bio moderan u doba hipi kontra-kulture.¹⁰

Isto tako, The Blues Brothers započeli su 1978. godine kao živi počasnici *blues, soul* i *R&B* glazbe pedesetih i šezdesetih godina prošlog stoljeća koja nije bila u modi sve do kraja sedamdesetih godina. Vjera "Blues braće" bila je da su bili "na Božjoj misiji" kao evanđelisti za *blues* i *soul* glazbu.¹¹

Također, i grupa The Black Crowes, nastala 1984. godine, u početku je bila posvećena oživljavanju *blues-rocka* u stilu 1970-ih, a kasnije počinju stvarati i objavljivati vlastiti materijal u istom štihu.¹²

3. ZNANSTVENA POZADINA COVERA

3.1. Kategorije obrada pjesama i žanrovska raznolikost

Dakle, kao što smo u prijašnjem poglavlju naveli te laički gledano, u svijetu glazbe postoje tri vrste covera koje izvođač može stvoriti. To može biti *remake* izvorne, odnosno originalne pjesme kao najopćenitiji pojam samog covera, glazbena obrada nečije vlastite napisane i komponirane pjesme te obrade više različitih pjesama kao i njihova kombinacija u jednu skladbu, tzv. *mashup*.

Ipak, u pogledu znanstvenog istraživanja, bitno je istaknuti kako američki filozofi Cristyn Magnus i Christy Mag Uidhir razlikuju četiri vrste obrada pjesama koje same po sebi

10 [Sha Na Na and the Woodstock Generation \(georgeleonard.com\)](http://georgeleonard.com) (26.6.2021.)

11 [The Blues Brothers | Biography, Albums, Streaming Links | AllMusic](#) (26.6.2021.)

12 [The Black Crowes](#) (26.6.2021.)

predstavljaju poddefinicije općenitog pojma *covera* (Magnus i Uidhir 2013: 361).¹³ Njihove četiri kategorije podrazumijevaju slijedeće vrste obrada.

Tzv. *mimic* coveri kao vrste obrada koje za cilj imaju "papagajski" identičnu izvedbu originalne skladbe. Drugim riječima, ova se vrsta obrade najbliže nastoji približiti originalu.¹⁴ Zatim slijede *rendition* ili "reindicijski" coveri kao obrade koje se uglavnom oslanjaju samo na promjenu zvuka originalne skladbe, dok dijelovi skladbe ostaju isti.¹⁵

Potom, tzv. "preobrazbeni" ili *transformative* coveri koji se u tolikoj mjeri razilaze od originalne pjesme da stvaraju jednu zasebnu i novu, iako već čuvenu pjesmu¹⁶ te, naposljetku, "referentni" ili *referential* coveri koji ne samo da stvaraju "novu" pjesmu, poput reindicijskih covera, već je ta nova pjesma zapravo jednim svojim dijelom o njezinoj izvornoj pjesmi, odnosno pjesmi iz koje je nastala (Magnus i Uidhir 2013: 361).¹⁷

Prije nego što nastavim dalje, htio bih samo napomenuti kako u ove četiri navedene kategorije po Magnusu i Uidhiru ipak ne spadaju narodne pjesme. To je tako iz dva razloga: kao prvo, za narodnu je pjesmu uobičajeno da nema poznatog autora te kao drugo, narodne pjesme postoje kao jedan pojam koji je netaknut idejom intelektualnog vlasništva ili polaganja prava pojedinca.¹⁸

Naime, obrade pjesama već se dugo koriste u društvu pa često i nesvjesno. Primjerice, neki novi glazbenici stvaraju nenamjerne obrade pjesama jer vježbaju na vrlo sličan način na koji njihov uzor ili pak neki sasvim slučajni etablirani umjetnik i izvođač stvara svoja djela, putem svog poimanja glazbe, glazbenog znanja, sviranja instrumenata i sl. ili pak načina na koji taj izvođač, ukoliko to čini, rekreira svoja različita djela kako bi iz njih ponovno mogao učiti (Cusic 2005: 172).¹⁹

Također, bitno je napomenuti i kako je žanr sam po sebi zapravo nebitan za pojam obrada pjesama te se, kao takvi, coveri pojavljuju u različitim žanrovima poput rocka, jazza,

13 Magnus, Cristyn, Mag, Uidhir, Christy : *Judging Covers, The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 2013.

14 [Fleetwood Mac - Dreams \(Official Music Video\) - YouTube](#) i ["Dreams" Fleetwood Mac performed by Rumours of Fleetwood Mac – YouTube](#) (Primjer *mimic* covera koji u suštini predstavlja tribute originalnom bendu) (2.7.2021.)

15 [Jimi Hendrix 'Voodoo Child' \(Slight Return\) – YouTube](#) i [Stevie Ray Vaughan ~Voodoo Child ~ Live From Austin T - YouTube](#) (Primjer *rendition* covera gdje se mijenja zvuk originalne skladbe, dok dijelovi ostaju isti) (2.7.2021.)

16 [Hurt - YouTube](#) i [Johnny Cash - Hurt \(Official Music Video\) – YouTube](#) (Primjer *transformative* covera gdje se stvara jedna nova, ali već čuvena pjesma) (2.7.2021.)

17 [Lynyrd Skynyrd - Sweet Home Alabama - YouTube](#) i [Kid Rock - All Summer Long \[Official Music Video\] - YouTube](#) (Primjer *referential* covera koji je jednim svojim dijelom o izvornoj pjesmi) (2.7.2021.)

18 Magnus, Cristyn, Mag, Uidhir, Christy : *Judging Covers, The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 2013.

19 Cusic, Don: *In Defense of Cover Songs, Popular Music and Society*, 2005.

swinga pa čak i u pogledu nacionalnih i političkih pjesama (Maurey 2009: 86).²⁰ Dakle, žanrovska raznolikost covera znači da se coveri koriste u razne višestruke i "dublje" svrhe koje se međusobno preklapaju poput obrazovanja, samopromocije te jednostavne emocionalne povezanosti.

Međutim, javlja se i pitanje jesu li obrade pjesama uistinu raznolike pa neki znanstvenici tvrde kako su obrade pjesama jedinstvene unutar određenog žanra te da nastoje prikazati koliko mogu biti različite od relativno sličnih oblika, poput primjerice jazz "standarda" (Rings 2013: 56).²¹

3.2. "Coveri ilustriraju identitet u pokretu" – obrade pjesama kao vrsta samoobrazovanja

Izrada covera od strane nekog izvođača koja se događa unutar glazbene industrije i ona koja se događa izvan nje mogu djelovati kao jedna vrsta samoobrazovanja. Naime, "*Coveri ilustriraju identitet u pokretu*", što znači da ukoliko se želi razumjeti obradu neke pjesme ili ukoliko se želi napraviti obrada koja govori baš identitetu različitih ljudi, onda bi izvođač, student-umjetnik ili netko drugi trebao vrlo dobro razumjeti područja samog identiteta s kojima su bili ili će prilikom izrade samog covera biti u interakciji (Griffiths 2002: 51).²² Dakle, obrade pjesama daju poprilično nedvosmislene rezultate u pogledu samoobrazovanja, odnosno razjašnjavanja pojma "stila" za nove umjetnike, a u nekim slučajevima mogu pružiti i osnovu znanja i praktičnosti u kompoziciji.

Da sumiram, prema kompozitorici Diani Blom, ako uzmemo jedan broj ljudi, po mogućnosti mlađih koji su u današnjem svijetu najbliži pojmu covera, i provedemo ispitivanje nakon kojega bi slijedila diskusija, ta ista diskusija mogla bi mnogo toga značiti onima koji se misle glazbom baviti u daljnjem životu iz jednostavnog razloga što bi im to moglo otvoriti oči u pogledu vlastitih izvedbi, tj. performansa kao i pružiti pomoć u pogledu kreativnosti (Blom 2015: 164).²³ Zašto sam ovo spomenuo? Upravo zato što ova misao može biti glazbene naravi u pogledu onoga "kako neku skladbu izvesti/na koji način?", "kako učiniti nešto svojim?", ili

20 Maurey, Yossi: *Dana International and the Politics of Nostalgia*, *Popular Music*, 2009.

21 Rings, Michael: *Doing It Their Way: Rock Covers, Genre, and Appreciation*, *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 2013.

22 Griffiths, David: *Cover versions and the sound of identity in motion*, *Popular Music Studies*, London, 2002.

23 Blom, Diana: *Beyond the cover version: encouraging student performers to produce original interpretations of popular songs*, *International Journal of Music Education*, 2006.

može pak biti i još raširenije od toga navodeći pojedince da saznaju nešto novo o društvu i načinima na koje se vjerovanja ljudi križaju s, primjerice, politikom.

4. COVERI U POGLEDU LJUDSKE PSIHLOGIJE

4.1. Iskustvo dijeljenja, "novo ruho" i nostalgija

Od svirki uživo, preko tribute bendova pa sve do davanja počasti bendovima karaoke božićnim pjesmama, obrade, odnosno coveri poprimaju brojne oblike u kulturi naše umjetnosti. Oni su, dakle, sveprisutni dio naše medijske konzumacije i neće tako skoro nestati.

Dr. Jason King, izvanredni profesor na Institutu snimljene glazbe Clive Davis na Sveučilištu u New Yorku rekao je sljedeće: *"Kreativnost u pop glazbi uvijek je temelj imala u iskustvu dijeljenja, bilo da govorimo o idejama, utjecajima ili osjećajima"*. Ovaj temeljni osjećaj povezanosti podupire i naš javni "apetit" za obradama naših omiljenih pjesama kao i težnju umjetnika da obrade nastave stvarati čime jedno upotpunjava i uklapa se u drugo. Jednostavno rečeno, covere je jednako zabavno čuti i podijeliti kao što ih je i napraviti. King nastavlja: *"Ako se radi kreativnošću, maštom i vještinom, obrada pjesme može nam pomoći da "ponovno čujemo" originalnu skladbu na nove i uzbudljive načine."*²⁴

Kad nanovo poslušamo obradu neke pjesme, to utječe na naš mozak na osnovnoj psihološkoj razini. Dr. Petr Janata, glazbeni psiholog s UC Davis napominje kako naš mozak voli i poznato i nepoznato, odnosno novo pa nam tako neke obrađene pjesme pružaju i jedno i drugo. *"Poznate melodije i tekstovi omogućavaju našem mozgu da stvori određena očekivanja koja se dijelom potvrđuju, pružajući nam tako jednu dozu zadovoljstva. Tada obično uživamo slušati i odstupanja od originala u novoj izvedbi, tj. jedinstvene elemente koje izvođač ili bend koji svira obradu unosi u iskustvo"*, kaže Janata.²⁵

Ova usporedba novog, prije nečuvenog i od ranije prepoznatljivog čini covere tako uzbudljivima te pogodnima za dijeljenje i raspravu. *"Uzbudljivo je čuti nešto što volite, odjeveno u novo ruho; poznato je, ali novo. Zabavni dio leži u pitanju sviđa li vam se takvo novo ruho ili ne. Među prijateljima nema ništa poput dobre rasprave o tome je li obrada neke*

²⁴ [Why We Love Cover Songs, According to Psychology \(thriveglobal.com\)](https://thriveglobal.com) (10.7.2021.)

²⁵ [Why We Love Cover Songs, According to Psychology \(thriveglobal.com\)](https://thriveglobal.com) (10.7.2021.)

pjesme dobra ili nije", objašnjava Melissa Ferrick, profesorica kantautorstva na Berklee College of Music.²⁶

Takvi "efekti" covera na ljudski mozak posebno su snažni ako obrađene pjesme vraćaju određene uspomene. Naime, iz velikog broja istraživanja znamo da je glazba jedan od najmoćnijih izvora nostalgije koji donosi vlastitu dobrobit našem mentalnom zdravlju, poput povećanja i jačanja naše sreće kao i osjećaja povezanosti s onima koji dijele naša sjećanja i osjećaje. Kao što Beth Denisch, profesorica kompozicije, također na Berklee College of Music, kaže: "*Volimo obrade pjesama jer nas podsjećaju na ona posebna vremena u našem životu kad smo pjesmu prvi put čuli ili kad je zbog neke posebne osobe poprimila posebno značenje.*"²⁷ Dakle, skloni smo nostalgiji, a posebice za pjesmama iz svojih tinejdžerskih dana i svojih ranih 20-ih godina kao onih najbitnijih godina iz kojih su naša sjećanja posebno snažna i sentimentalna. U tijeku je sve više istraživanja o tome kako nostalgija može pozitivno utjecati na naše mentalno zdravlje.

4.2. "Kaskadni podsjetnici"

Ipak, postoji i svojevrsni obrat u ovoj priči. Ljudi mogu doživjeti nostalgiju čak i za pjesmama prije svojeg vremena. Studija Sveučilišta Cornell iz 2013. godine pokazala je da su sudionici izvijestili o lijepim uspomenama, ne samo na glazbu iz svojih mladih dana, već i na glazbu iz, primjerice, djetinjstva svojih roditelja. Istraživači ovaj fenomen nazivaju "kaskadnim podsjetnicima". Dakle, kad netko izdvoji neku određenu pjesmu za, recimo, karaoke kao ranije spomenutu pjesmu *Africa* grupe Toto, ono što taj netko osjeća zapravo nije nostalgija temeljena na vlastitim sjećanjima - koje on nema - već neobjašnjivi osjećaj nekakve "topline" u pogledu nostalgije najvjerojatnije iz vremena kad bi čuli tu pjesmu dok bi ju roditelji puštali u kući ili u autu. Takvo što pjevanju ove pjesme na karaokama već unaprijed podaruje neku specifičnu vrijednost.²⁸

26 [Why We Love Cover Songs, According to Psychology \(thriveglobal.com\)](#) (10.7.2021.)

27 [Why We Love Cover Songs, According to Psychology \(thriveglobal.com\)](#) (10.7.2021.)

28 [Why We Love Cover Songs, According to Psychology \(thriveglobal.com\)](#) (11.7.2021.)

5. PROBLEMI S COVERIMA – GLAZBENA INDUSTRIJA, YOUTUBE I AUTORSKA PRAVA (MEHANIČKA LICENCA)

Problem s coverima jest taj što koliko god ih ljudi nastojali napraviti o glazbi, kreativnosti transformacije i načinima na koji mogu izražavati identitet i osobnu slobodu, na kraju dana, glazbenik mora zaraditi za život. Stoga su "umjetnici, producenti, diskografske kuće i potrošači bili "kohorte" u jednom masivnom prikrivanju" (Plasketes 2005: 138).²⁹

Naime, glazbena industrija je industrija, a industrije u suštini postoje da bi zaradile novac. Jednom kad se obrade pjesama počnu smatrati profitabilnima, nijedan žanr više nije imun na imitaciju; ono što je važno je samo hoće li izvođač iza tih covera završiti sa sljedećom "Hallelujah-om" - pjesmom koja je postala jednom od najomiljenijih, najizvedenijih i najneshvaćenijih skladbi svoga vremena (Plasketes 2005: 139).³⁰ Dakle, ta borba za novčanu vrijednost može okrenuti originalne izvođače i izvođače koji su pjesmu obradili jedne protiv drugih kao što ih nerijetko može i suprotstaviti samoj industriji koja ih nastoji uzdržati.

Isto tako, ulazak na tržište od strane milijuna novih ljudi koji svakodnevno postavljaju covere na svoje YouTube kanale samo je još dodatno zakomplicirao problem "izvedivosti" unutar postojećeg sustava. Drugim riječima, različiti ljudi, odnosno "strane", imaju različite želje koje nerijetko bivaju sukobljene što naposljetku rezultira uvođenjem zakona u cijelu "jednadžbu" gdje svaka strana želi biti zaštićena najviše po pitanju autorskih prava. Nažalost, pravna prilagodba zakona o autorskim pravima znatno zaostaje za tehnološkim promjenama, a javno znanje o tom problemu moglo bi biti i još više zaostalo (Depoorter 2009: 35).³¹

Ipak, barem po pitanju američkih zakona, po Zakonu o autorskim pravima iz 1909. godine, američki glazbenici imaju pravo snimati verziju tuđe prethodno snimljene i objavljene skladbe, bilo da se radi samo o instrumentalu ili glazbi s tekstem.³² O tzv. licenci za pjesmu mogu pregovarati predstavnici izvođača interpretatora s nositeljima autorskih prava, ili se pak

29 Plasketes, George: *Like A Version: Cover Songs and the Tribute Trend in Popular Music*, Studies in Popular Culture, 1992.

30 Plasketes, George: *Like A Version: Cover Songs and the Tribute Trend in Popular Music*, Studies in Popular Culture, 1992.

31 Depoorter, Ben: *Technology and Uncertainty: The Shaping Effect on Copyright Law*, University of Pennsylvania Law Review, 2009.

32 Copyright Act of 1909 (16.7.2021.)

na skladbu može primjeniti tzv. mehanička licenca gdje izvođač interpretator plaća standardnu naknadu, predviđenu spomenutom licencom, izvornom/originalnom autoru ili nositelju autorskih prava putem različitih tvrtki koje brojnim organizacijama, bendovima, tekstopiscima i pojedincima pružaju usluge licenciranja glazbe i rješenja za plaćanje autorskih prava.³³ Ovim je putem izvođač interpretator osiguran prema Zakonu o autorskim pravima čak i ako nema odobrenje izvornog autora.

Dakle, iako skladatelj nikome ne može uskratiti mehaničku licencu za novu, snimljenu verziju svoje pjesme, on zadržava pravo na odlučivanje tko će objaviti prvu snimku pjesme. Primjerice, Bob Dylan iskoristio je ovo pravo kada je odbio vlastitoj izdavačkoj kući pravo na objavljivanje *live* snimke pjesme *Mr. Tambourine Man*.³⁴

Live izvedbe pjesama zaštićenih autorskim pravima obično se dogovaraju putem organizacija za zaštitu prava kao što su ASCAP (American Society of Composers, Authors and Publishers) ili BMI (Broadcast Music, Inc.).³⁵

6. ZAŠTO SE GLAZBENICI OPREDJELJUJU ZA COVERE?

Postoji više od nekoliko razloga zbog kojih glazbenici uopće pomišljaju na izradu covera. U današnjem svijetu, vrlo je teško stvoriti neku originalnu skladbu koja će biti u potpunosti autentična i svježa te ukoliko se u tome uspije jednom, pritisak se često postavlja na visoku razinu. Primjerice, albumi različitih izvođača danas nemaju ni približno onoliko značaja koliko su imali nekada. Oni su i dalje važni, ali umjetnici moraju stvarati više glazbe nego ikad prije da bi održali korak i da bi se smisleno povezali sa svojom publikom. Pisanje pjesama zahtijeva vrijeme - pogotovo ako želite stvoriti nešto uistinu sjajno, a stvarno kvalitetno pisanje ne može se požuriti. Ako uzmemo u obzir i činjenicu da jedan kantautor u začetku vjerojatno nema puno vremena za pisanje i izdavanje stalnog niza sjajnih, originalnih pjesama, promišljeno snimljena obrada neke pjesme može se činiti kao pravi način za poticanje njegove inspiracije i širenje palete mogućnosti stvaranja na toliko načina.

33 [Mechanical license](#) (16.7.2021.)

34 [Mr. Tambourine Man](#) (16.7.2021.)

35 [Performance rights organisation](#) (16.7.2021.)

6.1. Pozitivni aspekti

Kao prvo, coveri pomažu u pogledu pisanja pjesama kao i u pogledu teorije glazbe. Dakle, bez obzira je li neka osoba "sezonski" kantautor ili se tek pronalazi u toj ulozi, obrada pjesama najbolji je način da se nauči umijeće pisanja pjesama kroz nečije tuđe "pero". Ako osoba odvoji vrijeme za učenje i snimanje pjesme drugog umjetnika, ona može naučiti puno o strukturi same pjesme, melodiji, fraziranju, aranžmanu i ostalim korisnim elementima unutar glazbene teorije. Obrađivanje glazbe, dakle, zahtijeva da pjesme raščlanimo na njihove najosnovnije elemente, a ovladavanje tim elementima i njihovo sastavljanje može nas naučiti kvalitetnom pisanju vlastitog materijala. Glazbeniku koji se pokušava baviti teorijom glazbe, snimanje covera predstavlja izvrstan način da ono naučeno u teoriji pak primijeni i u praksi te time izoštri vještine poput prepoznavanja tonaliteta pjesme, progresije akorda, tempa i sl.

Kao drugo, dobivanje licence za obradu pjesme je zapravo jednostavnije nego što mnogi ljudi misle. Naime, tvrtke za digitalnu distribuciju glazbe sada mogu pružiti pravovaljane licence i riješiti svu papirologiju kako bi licenciranje obrada pjesama bilo lagano. Ovo je jedan od razloga zbog kojih coveri uživaju posebne "povlastice" među glazbenicima jer bi coveri ipak u suštini trebali biti zabavni, dok se osiguravanje licenci i dovođenje svih tih papira u red ne čini toliko zabavnim.

Nadalje, coveri su postali veliki dio moderne glazbe. Prije nekoliko desetljeća obrađivanje pjesama drugog umjetnika bilo je nešto što većini umjetnika nije bilo prvo na pameti, pogotovo ako su stvarali alternativnu glazbu. No, obrade pjesama danas znače nešto mnogo više. S obzirom na činjenicu kako je stvaranje glazbe u današnjem svijetu, samo po sebi, dovoljno teško, coveri omogućavaju jednu rijetku *win-win* situaciju za sve uključene i to zahvaljujući sve većoj potrebi za zanimljivim pristupima stvaranja i *streamingu*, što umjetnicima otvara jednostavnije načine licenciranja i distribucije svojih covera. Najbolji primjer ovoga je američki bend Weezer koji se vratio na top ljestvice zahvaljujući odličnom coveru pjesme *Africa* benda Toto - a sve zato što je jedan od fanova Weezera beskrajno molio bend da obradi ovaj zarazni hit iz 1982.³⁶

No coveri nisu korisni samo za bendove koji su već od ranije poznati. Primjerice, glazbeno-prodajna mjesta kao što su Spotify i Apple Music pomogla su pokrenuti karijeru velikog broja ranije nepoznatih umjetnika samo na temelju uspjeha njihovih covera.

36 [Cover Songs: 5 Helpful Reasons to Record and Release Your Own](#) | LANDR Blog (19.7.2021.)

Također, bitno je reći kako za obraditi pjesmu, odnosno napraviti cover treba manje vremena nego što je potrebno za autorski rad. Iako bismo se svi mi voljeli nekoliko mjeseci skrivati i pritom napisati stotinu pjesama, to je luksuz koji si većina nas ne može priuštiti. Kako slušatelji sve više prelaze s albuma na popise za reprodukciju, često objavljivanje glazbe sve je važnija stavka u današnjoj brznoj glazbenoj industriji. Dodavanje svojih značajki glazbi drugog umjetnika pomaže izvođaču da izoštri svoje vještine, a inspiraciji da se nastavi između izdanja vlastitih skladbi. Osim toga, dobar cover može obožavateljima ispričati priču o nadahnućima, utjecajima i težnjama određenog izvođača.

Isto tako, coveri predstavljaju novi prvi dojam za obožavatelje. Oni su također i izvrsna prilika za dodavanje nekih drugačijih pjesama u repertoar kao i prilika za povezivanje s novim obožavateljima kroz poznate skladbe uz, naravno, vlastiti štih. Iako coveri nisu jamstvo za rast broja reproduciranja nekog izvođača, pružanje dobrog i poznatog prvog dojma potencijalnim obožavateljima može dugoročno pomoći u razvoju baze obožavatelja i premostiti svojevrsni jaz u odnosu na izvorne skladbe izvođača.³⁷

6.2. Negativni aspekt(i)

Naposlijetku, bitno je spomenuti još jedan od razloga zbog kojih se ljudi dotiču izrade covera i općenitog ulaska u taj svijet. Iako su svi od navedenih razloga, recimo tako, pozitivni u pogledu stvaranja obrada, ovdje je riječ o relativno negativnom aspektu. Dakle, kao što je već i rečeno, glazbene su obrade ovih dana stekle veliku popularnost te se pokazale kao jednim od najjednostavnijih i najboljih načina na koji možete pokazati svoj talent svijetu. S obzirom da bi san većine istinskih glazbenika bio život od glazbe, ovdje ne igra glavnu ulogu samo izlaganje svoga talenta, već bitan i donekle logičan pokušaj stvaranja karijere iz njega. Distribucija, odnosno dijeljenje glazbenih obrada različitih izvođača postala je možda i najbitnijom stavkom u današnje vrijeme društvenih mreža i virtualnih kontakata. Dakle, različite društvene platforme poput YouTube-a, Instagram-a i mnogih drugih izvođačima nastoje omogućiti da dosegnu širu publiku, čime ljudi upoznaju njih i njihovu glazbu. Ova mogućnost nekim glazbenicima, ali i ostalim umjetnicima i ne-umjetnicima biva najprimamljivijom baš zbog tog osjećaja brzog uspjeha, praktički preko noći. Ipak, to baš i ne

³⁷ [Cover Songs: 5 Helpful Reasons to Record and Release Your Own | LANDR Blog \(19.7.2021.\)](#)

ide na taj način. Ono što treba shvatiti jest da su društvene platforme ovdje kako bi pomogle umjetnicima koji stvaraju zanimljiv sadržaj da taj sadržaj promoviraju svijetu i na taj način ostvare svoj potencijal. Oni koji smatraju da je to jednostavan način na koji se može doći do, najjednostavnije rečeno, novca i slave, najčešće ostanu praznih ruku i džepova također. Dakle, zbog tolike goleme prenapućenosti sadržajem i milijuna talentiranih ljudi koji žele svojih pet minuta, društvene mreže mogu, ali i ne moraju biti od pomoći nekom izvođaču da uhvati privlačnost publike čime bi se otvorile bolje mogućnosti za njega i njegovu budućnost, bez obzira što glazbeni coveri predstavljaju nešto što ljudi danas vole i što je u trendu.

7. ZAŠTO NAKLADNICI ŽELE OBRADU PJESAMA?

Sve više i više nadolazećih umjetnika sada izvodi ili snima različite verzije obrada pjesama jer smatraju da je to jedan od popularnih načina da ih se čuje i prepozna. Kao što smo već rekli i kao što je opće poznato, internetske stranice društvenih medija poput YouTube-a sadrže brojne videozapise izvođača koji obrađuju mnoštvo hitova koji su im djelomično pomogli ili će im tek pomoći da postignu svoj glazbeni uspjeh. Primjer za to su, recimo, božićne reklame Johna Lewisa, poput poznate pjesme *The Power Of Love* koju je u originalu izvodio Frankie Goes To Hollywood. Pjesmu je obradila pjevačica Gabrielle Aplin čime je zauzela prvo mjesto na ljestvici UK Singles. To je ono što je pomoglo Gabrielle Aplin da se nađe u središtu pozornosti i postigne uspjeh kakav sada i uživa.³⁸

Dakle, ponekad su obrade zapravo nove verzije starijih pjesama koje se nalaze u javnoj domeni, dok su druge verzije pjesama one koje su i dalje zaštićene autorskim pravima. Na primjer, da netko obrađuje hit single *Sorry* Justina Biebera u nekom matičnom studiju, snimio bi njegovu (ili tuđu) autorsku pjesmu. To onda znači da je taj koji je napravio obradu vlasnik snimke, ali da je netko drugi vlasnik same pjesme. Stoga, javlja se bitno pitanje: Zašto nakladnici žele obrade pjesama?

Naime, u ovu je priču uključeno puno zavrzlake oko autorskih prava. Uglavnom se autorski honorari pridaju originalnom izvođaču pjesme, no kad netko snimi obradu, on će posjedovati autorska prava na tu snimku, ali će zato trebati blagoslov originalnog izvođača za

38 [Why do Publishers want cover versions of songs? \(musicgateway.com\)](http://musicgateway.com) (24.7.2021.)

bilo kakvu upotrebu pjesme iz jednostavnog razloga što nije vlasnik tih autorskih prava. Tada u priču ulazi ranije spomenuta "mehanička licenca" koja predstavlja svojevrsno dopuštenje koje je potrebno od izdavača, za snimanje ili distribuciju pjesme, jer su izdavači i autor oni koji zadržavaju prava na samu pjesmu. Time se osigurava da se vlasniku pjesme vrati prava stopa naknade. Ovo, dakle, odgovara na pitanje zašto izdavači/nakladnici žele obrade pjesama - jer je to još jedan način za zaradu putem njih, odnosno izdavačkih kuća, kao i za ponovno puštanje pjesme u javno vlasništvo, što ponovno dovodi do interesa originalnog izvođača.

Pjesme-obrade također pomažu oglašavanju na TV-u, filmu i sl. jer reklame čine primamljivijima i lakše pamtljivima.³⁹ Kao što je gore spomenuto, svake godine na Božić, John Lewis objavi novu ikoničnu i emocionalno iscrpljujuću reklamu. Osim "srce drapajuće" priče, reklama je uvijek popraćena i jedinstvenom obradom neke pjesme.

Još jedan primjer može biti i Chanel No.5 oglas. Riječ je o reklami u kojoj je pozadina "priče" o dvoje zaljubljenih popraćena "jezivom" verzijom klasika *You're The One That I Want* iz filma *Grease*.⁴⁰ Pjesma koju svi znamo i volimo potpuno je transformirana u verziju koju nikada nismo čuli prije. Zbog toga je video postao viralan i prikupio milijune pregleda na YouTube-u.

Dakle, obrađivanje pjesama postaje popularan pristup u pogledu "hvatanja" publike, bilo da se radi o *streamovima*, videozapisima ili reklamama. To je jedan od načina šarmiranja publike potpuno novom verzijom pjesme čime se publiku isto tako zaintrigira po pitanju toga tko je novi izvođač pjesme, kao što im se vrati i osjećaj nostalgije za ono što im je nekada bilo drago.

8. KRATKA ANKETA O COVERIMA (PITANJE: "Što mislite o obradama pjesama, odnosno coverima i zašto mislite da ih brojni izvođači prakticiraju?")

U razdoblju od 3 dana, točnije od 1. srpnja do 4. srpnja 2021. godine, proveo sam jednu anketu u svom gradu, gradu Puli, da saznam iz prve ruke što ljudi misle o obradama pjesama, odnosno pojmu covera. Iako sam pitao sveukupno 30 ljudi, ili bolje rečeno pokušao

³⁹ [Why do Publishers want cover versions of songs? \(musicgateway.com\)](#) (24.7.2021.)

⁴⁰ [Who Sings The Song In The Gisele Bundchen Chanel Ad? This Cover Will Give You Multipliyin', Electrifyin' Chills — VIDEOS \(bustle.com\)](#) (25.7.2021.)

pitati, tek njih 13, u dobi od 20 do 52 godine, pristalo je stati na trenutak i odgovoriti na pitanje: "*Što mislite o obradama pjesama, odnosno coverima i zašto mislite da ih brojni izvođači prakticiraju?*". Prije odgovora, važno je napomenuti kako sam nastojao učiniti ovu anketu u potpunosti "laičkom" što znači da svi ti ljudi, odnosno ispitanici, nemaju nikakve "službene" veze s glazbom, odnosno njome se ne bave amaterski, niti profesionalno. Također, bitno je reći kako je anketa bila slobodnog tipa, odnosno slobodnog oblika u formi razgovora, s jednim te istim, ranije navedenim pitanjem za sve ispitanike. O sudionicima, odnosno ispitanicima, znamo njihova imena kao i njihovu dob, uz činjenicu da nemaju službene veze s glazbom. Sve u svemu, kroz ovu sam anketu dobio neke poprilično zanimljive odgovore.

Jedan broj ispitanika, točnije njih 6, unutar kojih su Iva (23), Amar (25), Edvin (34), Marin (21), Darko (46) i Roberta (28) rekao je da su čuli obrade nekih pjesama te su izjavili kako misle da je to, barem u Hrvatskoj, nešto što ljudi rade jer nisu sigurni hoće li uspjeti izvoditi svoje vlastite pjesme, ako takve uopće imaju.

Većina ispitanika, njih čak 8, unutar kojih su Edvin (34), Zara (26), Darko (46), Silvano (52), Valentina (20), Marina (21), Anastasia (27) i Goran (25) rekla je da obrade, tj. coveri ponekad predstavljaju i lakši put do zarade, pogotovo po pitanju prostora na kojem se nalazimo gdje je autorski rad ponekad tretiran čak i kao manje važnim uz činjenicu da je znatno manje profitabilan.

Također, dvojica ispitanika, Željko (44) i Silvano (52) slažu se u tome da ono što coveri predstavljaju jesu općeniti načini izvođenja zapravo bilo čega; određenu neutralnu, početnu točku za autorski rad ili što god nakon njih slijedilo. Vjeruju kako razni izvođači i bendovi po barovima, klubovima, vjenčanjima i proslavama sviraju covere jer je to jednostavno tako, neutralno i standardno. Nitko u suštini ne zna nečije "lokalne" autorske pjesme te ih, na kraju krajeva, možda nije ni briga pa se glazbenici autorstvom u ovakvim situacijama uopće ne zamaraju.

Dakle, zaključak ove kratke ankete jest da ljudi za koje bi se isprva moglo reći da su laici na ovu temu ipak imaju nešto znanja, odnosno imaju neke svoje predodžbe o tome kako ili, bolje rečeno, zašto funkcionira svijet covera, odnosno obrađivanja pjesama.⁴¹

41 Anketa provedena u razdoblju od 1.srpnja do 4.srpnja 2021. godine s ciljem saznanja što ljudi misle o obradama pjesama, odnosno pojmu covera.

9. INTERVJU S GLAZBENICIMA

Uz ovu provedenu anketu, u ovom slučaju, bitno je sagledati i drugu stranu, tj. saslušati profesionalne glazbenike koji se time bave već dugi niz godina. Oni iza sebe imaju mnogo iskustva, kako u pogledu obrađivanja pjesama, tako i u pogledu autorskog rada i stvaralaštva. Ti glazbenici, odnosno trojica ispitanika u našem slučaju, koji su pak željeli ostati anonimni, imali su štošta za reći o temi kojom se u ovom radu bavimo. Kao što sam već spomenuo par puta kroz tekst, i sam se bavim glazbom te prakticiram sviranje covera. Stoga, kako bi razgovor bio što kvalitetniji i produktivniji, složio sam određena pitanja koja sam ovim trima ispitanicima postavljao te razgovore snimao mobitelom, a ključne stvari zapisivao. Pitanja su bila sljedeća:

1. Zbog čega razni izvođači uopće obrađuju nečije pjesme?
2. Da li je obrađivanje pjesama nekog izvođača dobar način za razvoj vlastite glazbe i, ako da, zbog čega je to tako?
3. Što mislite, kako se izvođači-autori, odnosno kantautori, osjećaju kada različiti pojedinci ili bendovi obrađuju njihove pjesme?
4. Iz kojeg bi razloga neki izvođač dopustio da se napravi cover njegove pjesme, odnosno da se njegova pjesma obradi?
5. Tokom svojih koncerata, trebaju li cover izvođači dobiti posebno dopuštenje koje bi im omogućilo da tuđe pjesme izvode uživo?

9.1. Zbog čega razni izvođači uopće obrađuju nečije pjesme?

Na ova pitanja dobio sam vrlo smislene i konkretne odgovore koje prenosim u cijelosti. Na prvo pitanje, ispitanik 1 odgovorio je sljedeće: "*Izvođači obrađuju pjesme jer im se neka pjesma sviđa i jer je žele učiniti svojom ili je promijeniti na način na koji oni misle da treba, na koji misle da će ju učiniti još boljom.*". Ispitanik 2 dao je malo šire objašnjenje:

"Neki to čine kao omaž bendovima koji su ih nadahnuli ili se možda zezaju u studiju svirajući neku pjesmu, kao "praveći cover", te im producent u jednom trenutku kaže da bi to što sviraju mogao biti singl. Naravno da moraju imati i dozvolu izvornog umjetnika da uopće naprave taj cover. Sada se javio i taj jedan novi trend cura i mlađih žena koje su naučile svirati ukelele i onda obrađuju pjesme za YouTube. Pjesme su vrlo slične originalu, ali imaju puno drugačiji zvuk jer ukulele nije uobičajen u coverima.". Treći ispitanik se složio s ispitanicima 1 i 2 te je dodao kako se sve to radi "iz gušta", među ostalim.

9.2. Da li je obrađivanje pjesama nekog izvođača dobar način za razvoj vlastite glazbe i, ako da, zbog čega je to tako?

Na drugo pitanje, odgovori su također bili zanimljivi i poučni. Ovdje se najviše iskazao prvi ispitanik koji je dao vrlo opširan odgovor s kojim su se druga dva ispitanika objeručke složila: *"Super pitanje! I mislim da se ovo treba poprilično detaljno objasniti. Znači, mislim da su coveri itekako dobar način razvoja autorskih stvari jer, kao najosnovnije, možeš vidjeti, tj. naučiti koje su akorde koristili u originalnoj pjesmi. Možeš naučiti različite kombinacije akorda kojih se nikad prije ne bi sjetio. Nakon toga, možeš vidjeti kako je postavljena pjesma po pitanju konstrukcije, dijelova. Naučiš, odnosno osjetiš na neki način kako ekipa bude podijeljena dok se pišu pjesme, tj. kako naprave da svi instrumenti (uključujući i glas) imaju svoju granicu do koje idu, ako to ima smisla. Natalie Merchant, američka alternative rock kantautorica je dobar primjer toga. Znači određeni instrumenti su za određene pjesme, ničega nije previše, a ni premalo.*

Isto tako, neki glazbenici znaju kompleksan zvuk učiniti da zvuči vrlo jednostavno. Primjer ovdje je američki kantautor i gitarist James Taylor koji na ovaj način piše pjesme i izvodi ih uživo.

Možeš pronaći i neke pjesme koje ne možeš tako lako skinuti pa ćeš ih napraviti na svoj način. Imaš Eltona Johna, primjerice, koji namjerno izvodi visoke vokalne dionice kako bi sam sebe prisilio da pjeva više nego šta mu je prirodno u njegovoj vokalnoj lagi, po tome je poznat i na taj način sam sebe trenira.

Ima stvarno puno toga i svatko se osjeća odlično jednom kad uspije ono što je mislio da neće moći. Recimo možda ćeš po prvi put svladati pjesmu od početka do kraja, biti ćeš prisiljen pokušati i neki gitarski solo izvesti za koji možda prije nisi imao vremena ili volje, bolje ćeš

razumjeti ritam i time se poboljšati jer ćeš svaki put svirati s istim ritmom ili nekim koji je u istoj maniri pa ćeš time automatski razviti i dosta strpljenja, a pogotovo svirajući uvijek istu pjesmu.

Mislim da je ovo stvarno bitno da ljudi razumiju jer ne znam kako se osjećaju po pitanju covera kao takvih, ali bitno je ovo sve naglastiti, tj. reći koliko su coveri zapravo bitni za kreativnost, znači razvoj općenito.

Možda najbitnija stavka je činjenica da pomoću njih razvijaš sposobnosti stvaranja energije, znači "pravilnog" izražavanja kroz neku svoju pjesmu kako bi ono što si htio reći stvarno doprijelo do onih kojima je namijenjeno, recimo tako. Ovo je baš jedan "eye opener" zapravo i nikad prije nisam toliko razmišljao o tome.

Isto, ako odabereš pjesmu nekoga benda kojeg voliš, snimiš se i onda tu snimku preslušaj dva-tri, ili koliko već puta, možeš naučiti puno o vlastitim mogućnostima pa onda recimo i dok slušaš tu snimku, možda ti se dogodi da ti određeni dio zapne za uho koji misliš da bi mogao odraditi još drugačije i bolje. A pazi... Trik je u tome što to ne možeš učiniti sa svojom autorskom pjesmom, jer ona nema tu neku početnu "poznatu magiju" koju pokušavaš... ajmo reći oponašati... i iz koje učiš na kraju krajeva, da se vratim na ono da se iz covera može učiti.

Također, možeš tu neku pjesmu koju obrađuješ reproducirati i onda usporiti ili ubrzati, znači promijeniti joj tempo i vidjeti kako je promjena brzine dosta mijenja! Često, kad imaš hit pjesme i puštaš ih različitim, "pogrešnim" brzinama, onda zvuče loše! Postoje razne stvari stvarno.

Možeš početi isprobavati i neke nove stvari kao pisanje različitim tempom, s različitim stavovima o stvarima, uključiti iskustvo u priču. Mogao bi čuti kombinacije raznih instrumenata, već samo u glavi, koji stvaraju raspoloženja i idu puno dalje od klasičnih "ABC" kantautora. Znači, sitni detalji su ono što, takoreći, odvaja muškarce od dječaka koji pišu pjesme.

Recimo, kad imaš fantastičnu obradu neke pjesme koju ćeš pjevati drugim ljudima, koji već također znaju riječi i kad vidiš kako ta gomila reagira na dobro odrađene obrade, onda ćeš automatski početi tražiti taj neki "čarobni grah" u pogledu pisanja pjesama kod drugih ljudi i, naravno, steći ćeš i vrstu zahvalnosti za stvari kao što su ponavljanje dijelova pjesme, jednostavnost, ponavljanje pojedinačnih nota, ritma, sviranje ili pjevanje u različitim registrima, sviranje polako, itd. Dakle, ovo su samo neki od razloga zbog kojih ljudi mogu

ostati čitavu noć uz tebe i plesati, razumiješ?

Na kraju krajeva, sve ovo što sam rekao se zapravo svodi na to da ćeš pronaći masu stvari oko kojih se treba truditi, kao i masu onih kojima se ne treba zamarati, skužit ćeš koje izvođače najbolje obrađuješ, odnosno koji ti najbolje leže, a možda ćeš pronaći i svoj vlastiti stil!". Dakle, uistinu jedan vrlo opširan odgovor koji nisam imao srca izrezati.

9.3. Što mislite, kako se izvođači-autori, odnosno kantautori, osjećaju kada različiti pojedinci ili bendovi obrađuju njihove pjesme?

Kao odgovor na treće pitanje, svi su ispitanici imali nešto za reći. Prvi ispitanik rekao je kako je i sam bio u bendu koji je, među ostalim, obrađivao pjesme izvođača koje su članovi benda osobno upoznali te je tvrdio kako oni nisu imali nikakvih problema s time što su ovi obrađivali njihove pjesme. Dapače, čak su ih i poticali da rade još bolje: *"Iako su ti izvođači iz naše zemlje, oni su sad već međunarodno poznati te su redovito dobivali pozivnice za nastupe širom svijeta. Uglavnom u Europi, ali ponekad i u Sjedinjenim Državama. Ali da, nikad nisu imali problema s time što smo zarađivali svirajući njihove pjesme, tj. praveći covere njihovih pjesama. Dakle, oni koje sam osobno upoznao bili su sretni što je ono što su stvorili našlo način da dosegne još više ljudi. To me natjeralo da ih još više cijenim."*

Drugi ispitanik bio je riječit, kao što je to bio prvi za prethodno pitanje, te je izjavio sljedeće: *"Ono što ja znam, odnosno što sam pročitao je sljedeće... Primjerice, Bob Dylan, kao veliki tekstopisac, nekoliko puta je rekao kako iznimno cijeni nevjerojatan broj ljudi koji su obradili njegove brojne pjesme. Dylan je prilično cijenjen (ispitanik se smije) pa ga uglavnom svi slijede. Mislim da je već odavno ljudima, odnosno glazbenicima, jasno da je sviranje tuđih pjesama jedan od glavnih načina na koji se može naučiti stvarati svoje pjesme. To smo u odgovoru na prijašnje pitanje pokrili. Znači, pjesme ne dolaze iz vedra neba. Stvarni kreativci to znaju, dok oni što "glume" kreativce to ne znaju ili si ne žele priznati."*

E sad, kako se umjetnici općenito osjećaju? Hmm... Recimo, omoti, ako su snimljeni i prodani, stvaraju prihod za autora pjesama. Ako obrada učini pjesmu hitom, to može pomoći karijeri ovoga koji je pjesmu obradio... ponekad. U 40-im, 50-im i 60-im godinama postojali su bijeli omoti za crne izvođače koji su imali različite razine uvažavanja i, naravno, kompenzacije. No, općenito mislim da su coveri dobra stvar u ovom smislu. Naravno, uvijek

postoji nekoliko narcisoidnih izvođača koji se žale. Na primjer, "Weird Al" Yankovic, kao lik koji je radio parodije na sve moguće i nemoguće pjesme koje bi bilo šta oslikavale, odnosno bile hit, nije bio omiljen svakom izvođaču, pogotovo kad bi se njegovi videozapisi rugali njihovom pomno razrađenom marketinškom imidžu. A tu su i umjetnici poput Madonne i Led Zeppelina koji su navodno postali malo liberalniji po pitanju obrada njihovih pjesama, ali škrti po pitanju prava na glazbu.

Sve u svemu, glazbenike obično zanima kako će drugi glazbenici interpretirati njihove pjesme. Oni su kreativni ljudi. Nerijetko im se sviđaju neki coveri i više od vlastitih verzija koje su možda snimljene na brzinu ili su imale nedostatke koje je samo izvorni izvođač primijetio. Trebao bih napomenuti i da je glazbena tradicija nekad, još i prije pisane i snimljene glazbe, bila isključivo temeljena na obradama. Znači, glavni su bili ljudi koji su obrađivali pjesme. Taj danas famozni koncept vlasništva nije nastao sve dok glazba nije bila komodificirana. Pjesme su se prenosile, što bi rekli, s koljena na koljeno i mijenjale od jednog do drugog mjesta, odnosno područja, preuzimajući različite utjecaje.

I onda je stigla tehnologija koja je ljudima omogućila neograničen pristup snimljenoj glazbi diljem svijeta kao i mogućnost da kombiniraju, prikupljaju i reinterpreteraju glazbu na toliko mnogo načina da se ponovno vraćamo s modela komodifikacije 20. stoljeća natrag na tradicionalne "ljudske" oblike stvaranja i dijeljenja glazbe. Dobra stvar je što će biti još bolje jednom kad odbacimo tržišne zablude o "zvijezdama" i bogatstvu."

Treći je ispitanik imao dodatni komentar: "Slažem se sa svime, ali postoji još nešto. Na primjer, Prince je do srži mrzio obrade svojih pjesama. Smatrao je da postoji jako čudna rupa u zakonu o autorskim pravima koja omogućava njemu da ima kontrolu nad svojom glazbom sve dok ju ne objavi, tj. dok ne objavi njezinu snimku, a zatim je svatko, pa čak i recimo njegov brat, može bez problema obraditi. Smatrao je da je potrebno tražiti dopuštenje. Nemojte se zabuniti, Prince je i dalje dobivao apsolutno sav honorar kad god je netko drugi izveo jednu od njegovih pjesama, kako zakon autorskog prava i nalaže. A što se tiče "Weird Al" Yankovica, da se samo nadovežem, on zapravo TRAŽI dopuštenje da obradi pjesmu, iako tehnički to ne mora zato što je parodija na pjesmu jedna od odredbi poštene upotrebe, ili tzv. fair use, u zakonu o autorskim pravima u SAD-u."

9.4. Iz kojeg bi razloga neki izvođač dopustio da se napravi cover njegove pjesme, odnosno da se njegova pjesma obradi?

Nadalje, na sljedeće pitanje ispitanici su se složili oko odgovora trećeg ispitanika. Naime, on je tvrdio sljedeće: *"Svaki put kad netko izvede pjesmu i pusti je na radiju, naplaćuje se naknada. Ova naknada autorima pjesme plaća autorski honorar. To je jedan od razloga zbog kojeg se puno bendova raspalo ili su dodijelili zasluge za pisanje pjesama bendu, a ne pojedincima, odnosno pojedinačnim skladateljima. Ta se pristojba prikuplja i prodajom nota, tj. notnih zapisa, i ne odnosi se samo na rock i pop glazbu, već čak i na crkvenu glazbu. A opet, da obrade nikad nisu napravljene, neke od najpoznatijih pjesama vjerojatno ne bi ni postojale. Na primjer, Ring Of Fire Johnnyja Casha je cover, kao što je i Santanina verzija pjesme Black Magic Woman. I ne mogu se sjetiti višeg oblika "laskanja" nego da netko obrađuje nečiju pjesmu. To pokazuje da se osobi koja radi obradu pjesma dovoljno svidjela da ju izvede na neki svoj način."*

Drugi ispitanik samo je nadodao: *"Tako je! Ako cover izvođač ima dopuštenje originalnog izvođača pjesme da obrađenu pjesmu objavi na albumu, legalno je za autora pjesme da dobije postotak od prodaje - dio kolača. Ako prethodno cover izvođač ne dobije dozvolu, a nastavi u svom naumu, najčešće uslijedi parnica na sudu s ozbiljnim novčanim kaznama zbog kršenja zakona o autorskim pravima i valjda općenitog kršenja zakona. To je "kako i zašto?". Radi se o novcu i autorskom pravu. Originalni izvođač tu utakmicu ne može izgubiti."*

9.5. Tokom svojih koncerata, trebaju li cover izvođači dobiti posebno dopuštenje koje bi im omogućilo da tuđe pjesme izvode uživo?

Na posljednje pitanje koje sam ispitanicima postavio, dobio sam sljedeće odgovore. Prvi ispitanik rekao je: *"Oni mogu bezbrižno svirati bilo koju obradu koju žele sve dok mjesto na kojem se svira plaća autorska prava, s time da obično postoji neka paušalna stopa, ali se razlikuje od zemlje do zemlje. Također, mogu snimiti i objaviti bilo koju obrađenu pjesmu koju žele, pod uvjetom da plaćaju autorska prava i da je mijenjaju u, ajmo reći, razinama prepoznatljivosti. Oni ne moraju dobiti ni dopuštenje te ih originalni skladatelji ne mogu*

spriječiti iz razloga što postoji jedna obavezna, mehanička licenca. Jedina iznimka je ako cover izvođač obradi pjesmu koju izvorni izvođač još nije službeno objavio što onda legalno ne mogu učiniti bez jasnog dopuštenja. Ovaj "zakon" je izvorno bio namijenjen zaštititi tekstopisaca i "glazbopisaca", koji su onda mogli odabrati prikladnog izvođača po svom izboru. Također, ako netko malo trivijalnije izmjeni tekst ili glazbu pjesme, onda on više ne radi obradu, već novu pjesmu koja je izvedena od prethodne. Za to isto tako moraju imati dopuštenje. Međutim, ako promijene tekst kako bi napravili parodiju na pjesmu, onda u ovom slučaju nema nikakvih dopuštenja jer se parodije obično uzima kao besplatnu satiru. Jedina nedorečena i još uvijek kontroverzna stvar mogu biti tzv. medley-i, ili mashup-ovi zato što se mogu, ali i ne moraju kvalificirati kao coveri."

Drugi ispitanik imao je nešto drugačiji odgovor, ali jednako smislen i s relativno sličnom poantom: *"Istina, ali i sve ovisi o tome gdje se nalaziš. Primjerice, kod nas nije bilo puno problema oko toga, koliko sam ja upoznat. Ali vani, rekao bih i da i ne. U Americi npr. ne moraš imati dopuštenja svakog pojedinog izvođača, iako ti osobno ili mjesto na kojem sviraš mora platiti potrebne naknade ASCAP-u ili BMI-u, kao ključnim "kućama" za autorska prava, za sviranje obrada uživo. To je jedan od razloga zašto se sve više mjesta odlučuje za DJ-e i/ili karaoke večeri. Puno su jeftiniji i ne zahtijevaju licenciranje. Tako da, trenutno mislim da bi najsigurnija opcija bila da sam počneš pisati neke bar napola pristojne stvari i svirati ih što više jer nema apsolutno nikakvih ograničenja niti naknade za tvoj vlastiti materijal."*⁴²

10. ZAKLJUČAK

Originalnost nekog kantautora ili bilo kojeg izvođača koji radi autorski može zasjati kroz njegovu interpretaciju pjesme isto koliko i kroz njegovo pisanje pjesama. Stoga, dok god pjesme tog izvođača ne budu dovoljno poznate da ljudi dođu vidjeti kako izvodi samo njih, zašto ne bi ubacio nekoliko obrada u repertoar? Naime, kroz ovaj rad moguće je bilo obnoviti znanje o svim onim stvarima koje ljudi već znaju o obradama pjesama, ali je bilo moguće i naučiti neke druge stvari koje su do sada nekima bile nepoznanica.

Tokom čitanja ovog rada, saznali smo kako ljudi laički dijele covere i cover izvođače te naučili kako je znanost upletena u ovu priču svojom kategoričkom podjelom covera. Naučili

⁴² Intervju s profesionalnim glazbenicima o aspektima i pozadini covera odrađen 18.srpnja 2021. godine.

smo i kako coveri pomažu u oblikovanju vlastitog identiteta i samopouzdanja te na koji su način glazbenici povezani sa svojim slušateljima i publikom. Ono što je također bilo moguće osvjestiti iz ovoga rada jest kako coveri pružaju svojevrsni osjećaj nostalgije te kako ta nostalgija ne mora nužno biti iz prve ruke. Zavrzlama oko autorskih prava, glazbene industrije i društvenih mreža, točnije YouTube-a, sada je nešto jasnija onima kojima prije nije bila, kao i neki od brojnih razloga zašto, nakon svega rečenog, glazbenici i dalje nastavljaju obrađivati pjesme, a nakladnici te pjesme izdavati. Provedena je anketa pokazala kako su coveri duboko usađeni u kulturno-umjetničku sferu društva jer čak i ljudi koji nisu amaterski ili profesionalni glazbenici imaju neke svoje predodžbe o tome kako i zašto funkcionira svijet obrađivanja pjesama, dok su odrađeni intervjui samo dokazali širinu teme kojom se u radu bavimo, odnosno činjenicu kako coveri imaju mnogo više aspekata i znatno širu pozadinu nego što se to na prvu može činiti.

Nakon svega, bitno je još jednom napomenuti kako su coveri odlična prilika za nastavak glazbene prakse u pogledu autorskog rada. Budući da većina ljudi ne zna nečije "lokalne" originalne pjesme, ne mogu ih tražiti po imenu. Ali ako se taj netko snimi kako svira izvrsnu verziju neke pjesme – izvrstan cover, imati će veliku šansu privući ozbiljnu pozornost! Samim time, i kao što se kroz rad već insinuira, izvođač može dobiti mnogo više mjesta za svirku jer je poslodavcima u svakom slučaju draže da se sviraju pjesme koje će njihovi pokrovitelji ili gosti znati. To ne znači da se mora postati "papagajem" (*mimic* cover) i kopirati originalnu skladbu, no, u svakom slučaju, otvara se sljedeći problem koji bi se mogao istraživati, a to je da će se izvođač prije ili kasnije morati suočiti s izborom: ili će izvoditi sve svoje originalne pjesme i raditi sporadično, ili će pak svirati obrade i zarađivati za život svirajući glazbu sve dok se njegove originalne skladbe dovoljno ne pročuju da bi se mogao potpuno prebaciti na autorski teren.

Po pitanju ljudi, odnosno društva koje će tog cover izvođača pratiti, iz osobnog iskustva mogu zaključiti kako ljudi mogu znati kakav će biti njegov zvuk samo spominjanjem imena nekih pjesama na njegovom popisu pjesama. To pak omogućuje i njegovim obožavateljima da ga opišu svojim prijateljima. Naime, postoji stara izreka koja kaže: "*Ljudi ne znaju što vole; vole ono što znaju!*". Ovdje se pritom otvara još jedan problem usko vezan uz psihologiju ljudi, pogodan za obradu, koji se tiče težine tjeranja ljudi na promjenu mišljenja, ili bolje rečeno promjenu "marke" proizvoda, bez obzira o kojem se proizvodu radi. Glazba na to također nije imuna. Ljudi će nekoga pratiti upravo zato što svira pjesme koje oni već znaju i vole! Spremni

su sudjelovati – pjevati te ne moraju "naprezati mozak" da bi znali o čemu se u pjesmi radi. Dakle, na samom kraju bitno je upamtiti. Osim ako stvarno ne zabrljate neku pjesmu koju svirate, vi dajete svom slušatelju ili publici nešto za što znate da će ih natjerati da uživaju. Ništa ne funkcionira bolje nego li ih pridobiti na svoju stranu. Ljudi ne znaju što vole; vole ono što znaju!

11. POPIS LITERATURE I IZVORA

1. Archive.org: [Cash Box Top Singles 10/11/52](#) (23.6.2021.)
2. Zeledon, Ivy (2017): *Song Covers: Social Responses To Current Policy*; University Honors, University of California, Riverside.
3. Amazon.com/Music: [VEE, BOBBY - Meets the Crickets/I Remember](#) (23.6.2021.)
4. AllMusic.com: [Sings the Cole Porter Song Book - Ella Fitzgerald | Songs, Reviews, Credits](#) (23.6.2021.)
5. Tonybarrell.com: [PLAYING TRIBUTE](#) (26.6.2021.)
6. Cleveland.com: [Tim 'Ripper' Owens still livin' the rock 'n' roll dream in his Akron hometown after his reign as frontman of Judas Priest](#) (26.6.2021.)
7. Georgeleonard.com: [Sha Na Na and the Woodstock Generation](#) (26.6.2021.)
8. Allmusic.com: [The Blues Brothers | Biography, Albums, Streaming Links](#) (26.6.2021.)
9. Magnus, Cristyn i Mag, Uidhir, Christy (2013): *Judging Covers, The Journal of Aesthetics and Art Criticism*.
10. Cusic, Don (2005): *In Defense of Cover Songs, Popular Music and Society*.
11. Maurey, Yossi (2009): *Dana International and the Politics of Nostalgia, Popular Music*.
12. Rings, Michael (2013): *Doing It Their Way: Rock Covers, Genre, and Appreciation*, The Journal of Aesthetics and Art Criticism.
13. Griffiths, David (2002): *Cover versions and the sound of identity in motion*, Popular Music Studies, London.
14. Blom, Diana (2006): *Beyond the cover version: encouraging student performers to produce original interpretations of popular songs*, International Journal of Music Education.
15. Thriveglobal.com: [Why We Love Cover Songs, According to Psychology](#) (10.7.2021.)

16. Plasketes, George (1992): *Like A Version: Cover Songs and the Tribute Trend in Popular Music*, Studies in Popular Culture.
17. Depoorter, Ben (2009): *Technology and Uncertainty: The Shaping Effect on Copyright Law*, University of Pennsylvania Law Review.
18. Blog.landr.com: Cover Songs: 5 Helpful Reasons to Record and Release Your Own (19.7.2021.)
19. Musicgateway.com: Why do Publishers want cover versions of songs? (24.7. 2021.)
20. Bustle.com: Who Sings The Song In The Gisele Bundchen Chanel Ad? This Cover Will Give You Multiplyin', Electrifyin' Chills — VIDEOS (25.7.2021.)

